

Nyhed

Ombudsmanden ser på tvang og ulovbestemte indgreb i psykiatrien i 2021

I år vil ombudsmandens tilsynsbesøg på voksenområdet have særligt fokus på tvang over for psykiatriske patienter. Ombudsmanden vil også se på såkaldte ulovbestemte foranstaltninger og indgreb.

20. januar 2021

"Psykiatriske patienter befinder sig ofte i en sårbar situation, og de kan blive udsat for meget indgribende foranstaltninger. Og det er derfor vigtigt, at der også er fokus på at overholde deres rettigheder," siger Folketingets Ombudsmand, Niels Fenger.

Som baggrund for at vælge årets tema henviser ombudsmanden bl.a. til, at Danmark i 2020 blev dømt ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, fordi en patient var blevet bæltefikseret i længere tid end nødvendigt.

Ombudsmanden har senest i 2020 afdækket en række indgreb over for psykiatriske patienter, der manglede hjemmel. F.eks. begrænsning af patienternes adgang til mobiltelefoner. Desuden har ombudsmanden understreget, at psykiatriske afdelingers frivillige aftaler med psykiatriske patienter skal være reelt frivillige. Det gælder for eksempel aftaler om, at patienterne skal opholde sig på egen stue eller et andet afgrænset sted.

Mindst mulig tvang

Ombudsmanden vil undersøge, om der er tilstrækkeligt fokus på at forebygge og nedbringe brugen af tvang på de psykiatriske afdelinger.

Ifølge psykiatriloven må personalet først anvende tvang, når de har gjort alt, hvad der er muligt, for at få patienten til at medvirke frivilligt til behandlingen. Når personalet anvender tvang, skal det gøres så skånsomt som muligt og med størst mulig hensyntagen til patienten.

FAKTA

Myndighederne og afdelingerne har i en årrække arbejdet på at få nedbragt brugen af tvang i psykiatrien. Det er lykkedes at få nedbragt brugen af bæltefikseringer, men den samlede brug af tvang er steget i årene fra 2014 til 2020.

Tilsynsbesøgene gennemføres i samarbejde med Institut for Menneskeretigheder og DIGNITY – Dansk Institut mod Tortur. De to institutter er samarbejdspartnere for ombudsmandsinstitutionen på tilsynsområdet og bidrager med menneskeretlig og lægefaglig ekspertise.

Ombudsmanden forventer at besøge 11 psykiatriske afdelinger i løbet af 2021. Hvis COVID-19-restriktioner ikke tillader fysiske besøg, vil tilsynsbesøg blive gennemført virtuelt eller delvist virtuelt.

I foråret 2022 sammenfatter ombudsmanden de væsentligste resultater i en temarapport.

Flere oplysninger:

Afdelingschef Morten Engberg, tlf. 33 13 25 12

Ombudsmandens tilsynsbesøg inden for tema 2021 vil undersøge

- om der er fokus på at sikre, at betingelserne for anvendelse af tvang efter psykiatriloven overholdes, og om der er dokumentation for overholdelsen af betingelserne,
- om der er fokus på at forebygge og nedbringe brugen af tvang, herunder
 - om mindre brug af bæltefiksering fører til, at andre tvangsindgreb bruges mere, og
 - om der er forhold, som ledelsen ikke er tilstrækkeligt opmærksomme på i arbejdet med at forebygge og nedbringe anvendelsen af tvang,
- hvilke ulovbestemte foranstaltninger og indgreb der benyttes på den enkelte afdeling,
- om foranstaltningerne og indgrebene har det nødvendige retlige grundlag, eller om patienten har afgivet samtykke til foranstaltningen, og
- hvordan der i givet fald indhentes og foretages dokumentation af informeret samtykke.

Ombudsmandens nyheder i 2020 om udtalelser om ulovbestemte foranstaltninger og indgreb

- [Indgreb over for psykiatriske patienter mangler hjemmel](#)
- [Ombudsmanden stiller krav til frivillige aftaler i psykiatrien](#)

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom om krænkelse af artikel 3 i en sag om bæltefiksering

- [Domstolens pressemeddelelse](#)
- [Domstolens dom: AGGERHOLM v. DENMARK](#)

Temaer for tilsyn

- Ombudsmandens Tilsynsafdeling foretager hvert år mellem 30 og 40 tilsynsbesøg på voksenområdet sammen med Institut for Menneskerettigheder og DIGNITY – Dansk Institut Mod Tortur. Heraf indgår omkring halvdelen i et årligt tema. Ombudsmandens Børnekontor tager på tilsynsbesøg i institutioner for børn og unge.
- Hvert år vælger ombudsmanden i samarbejde med Institut for Menneskerettigheder og DIGNITY – Dansk Institut Mod Tortur temaer for årets tilsynsbesøg.
- Læs mere om [ombudsmandens tilsynsbesøg og temaer](#).